

Suomen Asehistoriallinen Seura ry
Tampere
 A Member of the Foundation for European
 Societies of Arms Collectors

Asehistorian Liitto r.y.

LAUSUNTO 26.11.2009

Puolustusvaliokunta
 Eduskunta

Viite Sisäasiainministeriön esitys ampuma-aselain muuttamisesta HE 106/2009

Asia HALLITUKSEN ESITYS AMPUMA-ASELAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN SÄÄDÖSTEN MUUTTAMISESTA

Asehistorian Liitto ry ja Suomen Asehistoriallinen Seura ry kiittävät mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksestä ampuma-aselain ja siihen liittyvien säädösten muuttamisesta Puolustusvaliokunnalle.

Keskitymme lausunnossamme lähinnä asekeräilyyn liittyviin seikkoihin, mutta kerromme mielipiteemme myös muista ampuma-aselain kohdista, koska jäsenistömme suuresti harrastaa muutakin aseisiin liittyvää toimintaa kuin keräilyä. Lisäksi yhdistyksemme puheenjohtaja Jari Mäkinen on tällä hetkellä asekeräilijöiden edustaja ampuma-aselautakunnassa. Yhdistyksemme on jo useiden vuosikymmenien ajan toiminut yhteistyössä Sisäasiainministeriön kanssa aseisiin liittyvissä kysymyksissä ja antanut lausuntoja erilaisista säädösehdotuksista.

1. YLEISTÄ

Heti ehdotuksen alussa ehdotetaan ns. käsiaseilupien määräaikaaisuutta ja käsiaseen ostamiselle 20 vuoden alaikäraja. Lisäksi edellytetään kahden vuoden harjoittelua käytännössä ampumaseuran käsiaseella. Huippu-urheilun näkökulmasta on välttämätöntä, että myös ilma-aseella osoitettu aktiivisuus huomioidaan.

Koko lakiesityksen taustalla ovat Jokelan ja Kauhajoen koulujoukkosurmat. Molemmat käytetyistä surma-aseita olivat määräaikaaisilla hallussapitoluvilla ja toinen tekijöistä oli alle 20vuotias. Mikään Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tai mikään muukaan tilastotieto ei tue näkemystä siitä, että em. toimenpiteillä olisi mitään vaikutusta. Tekninen tosiasia on sekin, että joukkosurmat olisi voitu tehdä millä tahansa ampuma-aseella tai ns. Myyrmannin iskun tavoin räjähteillä.

Esityksessä vedotaan myös siihen, että aseiden yleisen määrän vähentäminen on tarpeen rikollisuuden ehkäisemiseksi. Esityksestä ilmenee, että vuodesta 1998 aseiden määrä on vähentynyt noin 20 %. Tämä ei kuitenkaan näy käytännössä mitenkään rikostilastoista.

Tilastotiedot, joita esityksessä selvitetään, ovat monelta osaltaan pelkkiä arvioita. Esimerkiksi ns. H-sarjan aselupien todellinen määrä ei ole välttämättä lähelläkään todellisuutta. Suurin osa, yli miljoona luvilla olevista aseista on tässä kategoriassa.

Jokainen joka on käytännössä ollut tekemisissä normaalien aseita sisältävien kuolinpesien kanssa tietää, että tässä luvussa on kymmenien prosenttien virhe ylöspäin.

Aserekisteri ei ole sekään aukoton. Tiedossa on paljon tapauksia, joissa rekistereissä on suuriakin virheitä. Aserekisterissä saattaa olla jopa 10-20 % ero todelliseen tilanteeseen.

Kun tällaiset tosiseikat otetaan huomioon, Suomen maine aseiden lukumäärissä putoaa merkittävästi eikä erotu muiden maiden vastaavasta tilastosta. Aseiden lukumäärää kansalaista kohden on virheellisesti käytetty julkisuudessa ja mediassa.

2. YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Ehdotus sivu 28, 45 §:

Ampumaurheilussa tai – harrastuksessa on kysymys vapaaehtoisesta harrastustoiminnasta.

Henkilö voi siis vapaasti ratkaista sen, ryhtyykö hän harrastamaan ampumaurheilua. Jos hän ryhtyy, hänen on liityttävä jonkin yhdistyksen 4 §:n mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäseneksi. Hän voi vapaasti ratkaista sen, minkä yhdistyksen jäseneksi hän liittyy.

Perustuslaki 13 §

Yhdistymisvapauteen sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan.

Perustuslain 13 § mukainen yhdistymisvapaus on ristiriidassa ehdotuksen kanssa. Perustuslaki ei ota kantaa siihen onko yhdistystoiminta vapaaehtoista harrastusta. Yleensä kaikkiin yhdistyksiin kuulutaan jonkin nimenomaan vapaaehtoisen harrastus- tai vakaumusluonteisen intressin vuoksi. Tällainen vaatimus osoittaa lupaviranomaisten vastuunpakoilun ja halun siirtää vastuun luvan myöntämisperusteesta muulle kuin luvan lainmukaiselle myöntäjälle. Suomen kokoisessa harvaanasutussa maassa tällainen vaatimus on täysin kohtuuton. Luvanhakijalla on oltava mahdollisuus osoittaa harrastuksensa myös muulla tavoin 45 §:ssä esitetyllä tavoin.

Ehdotus 53 §

Ampuma-aseen passiivista hallussapitoa koskevien käyttötarkoitusten eli muistoesineenä säilyttämisen sekä museossa tai kokoelmassa pitämisen osalta ....

Sivu 31, 53 §: Perustelussa viitataan aseiden passiiviseen hallussapitoon asekeräilyn yhteydessä. Asekeräilyyn kuuluu usein olennaisena aseiden teknisten ominaisuuksien tutkiminen mm. ampumalla, sekä erilaisten näyttelyiden ja esitelmätilaisuuksien järjestäminen, mikä ilmenee myös aselain perusteista ja myös Aselupakäytännön yhtenäistämishojeesta.

Ehdotus 106b §

Pykälässä ehdotetaan säännöllisiä pistokokeita kotirauhan suojaamaan paikkaan lähtökohtaisena oletuksena se, että aseiden asianmukainen säilytys tarkistetaan. Voimassaoleva lainsäädäntö on vähentänyt tuntuvasti asevarkauksia, joten ehdotuksen tarpeellisuutta on vaikea nähdä. Ehdotuksessa nimenomaan korostetaan, ettei tarkoituksena ole selvittää rikosta, vaan tarkistaa miten aseita säilytetään. Ehdotus on siten ristiriidassa perustuslain 10 § yksityiselämän suojan kanssa. Perustuslaki sallii välttämättömien poikkeuksien tekemisen rikoksen selvittämiseksi ja perustuslakivaliokunnan linjaukset ovat olleet asiassa tiukkoja. Lisäksi nykyisessä lainsäädännössä on jo tarvittavat oikeuttamispykälänsä aseiden säilytyksen tarkastamisen osalta silloin kun on syytä epäillä rikosta.

Sivu 37, 112b ehdotus antaisi aseiden deaktivoimisen oikeuden ainoastaan ampuma-aseiden

valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen luvan saaneelle ase-elinkeinonharjoittajalle. Tulkinta on kestävä, koska luvanvaraisen esineen muuttaminen vaarattomaksi tulisi näin rangaistavuuden piiriin.

Esityksessä ei ole millään lailla perusteltu sitä, mitä haittaa on yhteiskunnalle, jos kuolinpesä suorittaa deaktivoinnin itse kohtuullisilla kustannuksilla. Huomioiden kuljetuskustannukset sekä valtion maksuperusteasetuksen mukaiset kulut aseena hinnaksi tulee helposti yli 200 euroa. Kun tällaisten aseiden keskihinta Arpajais- ja asehallinnon järjestämissä huutokaupoissa on hankkimisluvan kanssa ollut 30 – 100 euroa on helppo arvata millaisiin taloudellisiin päätelmiin kuolinpesissä tullaan, eivätkä nämä ratkaisut silloin edistä silloin yleistä järjestystä tai turvallisuutta.

Lisäksi nykyisen aselain 112 § mukaan deaktivoitu ase on joka tapauksessa esitettävä poliisille tarkastusta varten. Mikään ei myöskään estä poliisia hankkimasta mainituissa vaikeissa tapauksissa aseepän lausuntoa deaktivoinnin tasosta tai lähettämään sen valtakunnan toiselle laidalle omalla kustannuksellaan tarkastettavaksi. Jos deaktivoiminen tehdään vaikeaksi tai liian kalliiksi ei se ole kaikille kuolinpesille edullisin vaihtoehto vaikeasti myytävistä aseista eroon pääsyyn.

Kuolleen ihmisen luvalla olleen aseena luovutus lupalainsäädännön ulkopuolelle tulee tällöin taloudellisesti houkuttelevaksi vaihtoehdoksi. Jos deaktivointi tehdään aseepien monopoliksi, heille tulee kiusaus nostaa nykyisin noin 70–120 euron suuruinen palkkio suuremmaksi. Jos tämän lisäksi joudutaan esityksen mukaisesti lähettämään tarkastettavaksi mahdollisesti perustettavaan Poliisihallitukseen, joka tietysti veloittaa siitä kahteen suuntaan lähetetyn kirjatun paketin ym. kuluja.

Esitämme 112 b§ muutettavaksi muotoon:

”Ampuma-aseena tai aseena osan hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan on 30 päivän kuluessa ampuma-aseena pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseena osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä esitettävä ampuma-aseena valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen luvan saaneen ase-elinkeinonharjoittajan todistus deaktivoinnista tai ase tai aseena osa kotikuntansa tai kotipaikkansa poliisilaitokselle. Hallussapitoon oikeuttavaa lupaa koskeva lupatodistus on samalla esitettävä sekä pyydettyäessä luovutettava poliisille.”

Esityksen 103 § 1 momentin 9 kohta on tältä osin myös korjattava.

Sivu 38, 114 §

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 114 §, jossa säädettäisiin lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeudesta. Kohdassa ei oteta mitään kantaa siihen, millaista (hoito)suhdetta nimettömän ja yksilöimättömän ilmiannon kohteelta ja ilmiantajalta edellytetään. Sanamuoto mahdollistaa jopa hammaslääkärin tai fysioterapeutin arvioivan kenen tahansa mielentilaa siten, että arviosta seuraa kansalaiselle sanktioita.

Säännöksessä nimenomaan ehdotetaan, ettei ilmiantajalla ole velvollisuutta keskustella asiasta potilaan kanssa ja ilmoitusoikeus koskisi nimenomaan henkilön sopimattomuutta, ei yksityiskohtaisia terveystietoja, eli ihminen ei saisi tietää edes sitä, millä perusteella joku katsoo hänen olevan sopimaton aseena omistajaksi. Meillä on jo nyt nähty julkisuudessa tapaus, jossa nimenomaan terveydenhuollon ammattihenkilö on kertonut mielipiteensä, että mm. kaikki metsästäjät ovat lähtökohtaisesti henkisesti sairaita.

Ehdotuksen mukaan jo ilmoituksen saatuaan lupaviranomainen ryhtyisi selvittämään ampuma-aselain säännösten mukaisesti luvan peruuttamistarvetta. Käytännössä siis pelkkä ilmianto johtaisi välittömiin sanktioihin. Aseena omistajalla ei siis olisi tietoa siitä mistä ja kuka häntä syyttää ja silti häneen kohdistettaisiin sanktioita.

Kansalaisen oikeusturvan kannalta on välttämätöntä, että kansalaisella on oikeus saada tietää, millä perusteella hänet katsotaan sopimattomaksi ja myös mahdollisuus hankkia asiasta lääkärin lausunto. Lisäksi on myös välttämätöntä säätää tällaisen asian käsittelyyn määräaika, koska käytäntö on osoittanut, että näiden päätösten käsittely venyy kohtuuttoman pitkäksi

SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSISSÄ on perustuslain omistusoikeuden suojan vastainen lause 3 kohdassa. Sen mukaan, nyt luvanvaraisiin osiin on vuoden kuluessa haettava normaali hallussapitolupa. Kuten edellisessä aselain muutoksessakin todettiin, on tällaisessa tilanteessa annettava lupa ilmaiseksi pelkän ilmoituksen nojalla, ilman erillistä hakemusta, mikäli kyseinen lupa on välttämätön.

3. YHTEENVETO

Esityksessä esitetään monissa kohdissa perustuslain vastaisia muutoksia. Toinen ratkaiseva puute on se, että esityksen monissa kohdissa viitataan asetuksella annettaviin tarkempiin määräyksiin, mikä käytännössä siirtää lakitasoisten ratkaisujen tekemisen asetukseen ja asetusehdotuksia ei edes ole toimitettu lausuntoa varten.

Kokonaisuutena esityksessä on niin paljon puutteita, että näemme ainoaksi mahdollisuudeksi sen valmistelun kokonaan uudelleen ja tällä kertaa siten, että myös asealan intressipiirit (mm. ampumaurheilijat, metsästäjät ja asekeräilijät) ovat mukana esityksen valmistelussa.

Jukka Sassi
Puheenjohtaja
Asehistorian Liitto ry

Jari Mäkinen
puheenjohtaja
Suomen Asehistoriallinen Seura ry